

правила для емітентів криптоактивів і провайдерів послуг. [4, с.3] У США контроль здійснює FinCEN, що вимагає від бірж реєстрації як операторів грошових переказів та дотримання AML-політики. Японія запровадила сувору систему ліцензування криптобірж через Агентство фінансових послуг (FSA), що забезпечує прозорість і контроль. Україна поки перебуває на етапі наближення до цих стандартів. Проблеми документування злочинів. Основні перешкоди пов'язані з анонімністю операцій, використанням міксерів, DEX-платформ, та відсутністю єдиного реєстру VASP. Крім того, державні органи мають обмежений доступ до аналітичних інструментів, як-от Chainalysis або Elliptic, що ускладнює аналіз великих масивів даних [3, с.3]. Практичні кейси. З 2021 по 2024 рр. зафіксовано випадки використання криптовалют для фінансування терористичних угруповань, зокрема Hamas [5, с.4]. Частину активів вдалося арештувати, проте встановлення кінцевих бенефіціарів залишається проблематичним. Дослідження Elliptic (2024) також свідчать про активне використання цифрових активів у воєнних конфліктах для обходу санкцій [6, с.4].

Висновки: Відсутність комплексного регулювання крипторинку створює суттєві ризики для фінансової безпеки держави. Для підвищення ефективності протидії злочинам у криптопросторі Україні слід імплементувати стандарти FATF, створити державний реєстр VASP, посилити міжнародну співпрацю та забезпечити слідчих сучасними інструментами блокчейн-аналітики. Позитивний досвід ЄС, США та Японії доводить, що поєднання нормативного контролю і технологічного моніторингу є ключем до запобігання фінансуванню тероризму через криптовалюту.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. FATF. Guidance and Targeted Updates on Virtual Assets and VASPs. Париж: FATF-GAFI, 2024. URL: [fatf-gafi.org].
2. CMS Law. Ukraine Virtual Assets Regulation Overview. 2025.
3. Chainalysis. Crypto Crime Trends 2025. New York, 2025.
4. Reuters. Crypto Mixers and Sanctions Evasion: Global Risks. London, 2024.
5. Congressional Research Service. Terrorist Financing via Cryptocurrency: Hamas and Beyond. Washington, 2024.
6. Elliptic. Crypto in Conflict: Digital Assets and Modern Warfare. Oxford, 2024.
7. RUSI. Public-Private Initiatives on Virtual Assets in Ukraine. London, 2025.
8. Закон України «Про віртуальні активи» №2074-IX від 17 лютого 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-IX#Text>.

**Човган О.В.,**  
**Керівник: Луцький Р.П., д.ю.н., проф.,**  
**директор Науково-дослідного інституту**  
**імені Академіка Івана Луцького,**  
**Заклад вищої освіти “Університет Короля Данила”**

### ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУДОЧИНСТВА ТА ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ

Судова реформа в Україні передбачає не лише організаційні зміни в системі правосуддя, а й активне впровадження цифрових технологій. Цифровізація судочинства є ключовим напрямом судової реформи, оскільки вона безпосередньо впливає на реалізацію конституційного права кожної особи на справедливий суд, гарантованого ст. 55 Конституції України [1].

Значущість цифрових технологій особливо проявилася у період пандемії COVID-19 та після початку повномасштабної війни. В умовах обмеженого доступу до судових установ та загроз безпеці саме дистанційна форма комунікації дозволила забезпечити безперервність судового процесу. Як зазначає О. Полюхович, «цифрові інструменти поступово стають не лише допоміжним засобом, а необхідною умовою здійснення правосуддя» [2, с. 42].

Повністю погоджуюся з висловленою позицією О. Полюховича, адже цифрові інструменти справді перестали бути другорядним елементом і перетворилися на ключову передумову здійснення правосуддя. Вони не лише забезпечують безперервність роботи судової системи в умовах кризових ситуацій, а й підвищують рівень довіри громадян до правосуддя завдяки прозорості та зручності доступу. Саме тому подальший розвиток електронного судочинства є одним із фундаментальних напрямів судової реформи в Україні.

Водночас існують серйозні виклики. Серед них – цифрова нерівність громадян, недостатня технічна оснащеність судів та питання кібербезпеки. У науковій літературі наголошується, що «без належного рівня захисту даних електронне правосуддя може стати вразливим до зовнішніх атак і втрати суспільної довіри» [3, с. 118].

Погоджуюся з зауваженням, адже розвиток цифрових технологій у судочинстві неможливий без вирішення проблеми кіберзахисту та забезпечення рівного доступу громадян до електронних сервісів. У протилежному випадку реформа ризикує перетворитися не на засіб підвищення ефективності правосуддя, а на джерело нових викликів і недовіри. Саме тому цифровізація має поєднуватися із системною державною політикою у сфері кібербезпеки та подолання цифрової нерівності.

Крім того, цифрова нерівність та технічні обмеження є не лише технічними, а й соціально-правовими викликами. Відсутність доступу до високошвидкісного Інтернету, недостатня цифрова грамотність громадян, а також брак сучасного обладнання у судових установах створюють реальні бар'єри для реалізації права на справедливий суд. Підтримуючи думку, слід зазначити, що впровадження цифрового правосуддя має супроводжуватися одночасними заходами з навчання працівників судів, інформування населення та забезпечення надійного захисту даних. Лише комплексне поєднання технологій, освіти та безпеки дозволить електронному правосуддю стати ефективним інструментом доступу до справедливого суду для всіх громадян.

Повністю погоджуюся з позиціями О. Полюховича та Згама щодо ролі цифрових технологій у судочинстві. Як зазначає Полюхович, цифрові інструменти перестали бути допоміжними та стали необхідною умовою здійснення правосуддя [2, с. 42], адже вони забезпечують безперервність роботи судів навіть у кризових ситуаціях, підвищують прозорість процесів та спрощують доступ громадян до правосуддя. Водночас, погоджуючись із зауваженням Згама, слід підкреслити, що ефективність цифровізації залежить від вирішення критичних питань кібербезпеки, цифрової нерівності та технічної оснащеності судів [3, с. 118].

На мою думку, лише поєднання сучасних технологій із системною державною політикою у сфері безпеки та навчання персоналу може зробити електронне правосуддя дійсно ефективним і доступним для всіх громадян. Тобто цифровізація судочинства не повинна сприйматися як самоціль, а як інструмент, що забезпечує реалізацію конституційного права на справедливий суд, підвищує довіру до судової системи та зміцнює її стійкість у надзвичайних умовах. У перспективі саме такий комплексний підхід дозволить судовій реформі в Україні поєднати технологічний прогрес із гарантованим доступом до правосуддя для всіх верств населення.

Судова реформа в Україні є багаторівневим процесом, який поєднує організаційні, законодавчі та технологічні зміни. Впровадження цифрових технологій у судочинство стало не лише додатковим інструментом для оптимізації роботи судів, а й принципово необхідним засобом забезпечення доступу до правосуддя. Дистанційні засідання, електронне подання документів та автоматизовані системи розподілу справ довели свою ефективність у кризові періоди, такі як пандемія COVID-19 та повномасштабна війна, коли традиційний доступ до судів був обмежений.

Аналіз показує, що цифровізація судів підвищує прозорість процесів, скорочує час розгляду справ і сприяє формуванню більшої довіри громадян до системи правосуддя.

Отже, цифровізація судочинства виступає ключовим інструментом реалізації конституційного права на справедливий суд та підвищення довіри до правової системи. Її ефективність залежить від поєднання технологічних новацій з надійними механізмами безпеки, навчанням персоналу та забезпеченням доступу для всіх громадян. Тільки такий комплексний підхід дозволить судовій реформі стати не формальною зміною структури, а реальною трансформацією, яка гарантує доступ до правосуддя навіть в умовах надзвичайних ситуацій.

**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Полухович О. Цифровізація судочинства у контексті реформування судової системи України. Наукові праці. 2024. Вип. 5. С. 40-45.
3. Згама А.О. Цифрове правосуддя та проблеми кібербезпеки: сучасні виклики. Актуальні проблеми правознавства. 2024. № 3. С. 112-120.

**Шеремет Д.О**

**Науковий керівник: Острогляд О.В., к.ю.н., доц.,  
доцент кафедри права та правоохоронної діяльності,  
Державний університет «Житомирська політехніка»,  
м. Житомир**

**ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПРОСТИТУЦІЇ: ЗА І ПРОТИ**

В Україні раніше проституція розглядалася в якості злочину, проте у 2006 році вона була декриміналізована, і відповідно стаття була змінена. Нині ст. 303 КК України передбачає відповідальність за сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією. В той час як сама проституція є адміністративним правопорушенням, що визначається у ст. 181-1 Кодексу про адміністративні правопорушення.

Що ж стає на перешкоді легалізації проституції? Легалізація передбачає, що держава за конкретних умов дозволяє секс-роботу. Секс-працівники можуть офіційно працювати, мати трудові контракти, платити податки, а також мати доступ до пенсійного страхування, лікарняних, соціальних виплат. Проте існує і інший бік.

Слід поглянути на досвід країн, які вже легалізували проституцію. Наприклад у Данії з 1999 р. купівля та продаж сексу дозволені, але борделі та сутенерство офіційно заборонені. Данія стала транзитною та цільовою країною для жінок з Болгарії, Румунії, Нігерії, Бразилії тощо. Легалізація створила сприятливі умови для діяльності сутенерів і торговців людьми, оскільки попит високий і ринок «відкритий» [3].

Таким чином нормалізація породжує попит, а попит - пропозицію. Щоб зменшити витрати, підприємці робитимуть пропозицію дешевшою — внаслідок цього існує ризик експлуатації мігранток, які погоджуються на менші умови оплати, або тих, хто не має інших варіантів працевлаштування.

В свою чергу криміналізація може знизити попит на сексуальні послуги, оскільки потенційні клієнти можуть уникати ризику бути затриманими або оштрафованими. Якщо клієнти не можуть легально придбати секс-послугу, це може зменшити обсяги індустрії. Проте це також може створити умови для ізоляції та незахищеності секс-працівників.

У випадку криміналізації працівники секс-індустрії можуть бути змушені працювати у менш безпечних умовах, часто в таких, де є ризик насильства з боку клієнтів або сутенерів. Вони не можуть звернутися до поліції за допомогою, оскільки бояться бути арештованими або оштрафованими, що ще більше підвищує їхню вразливість.

За спостереженнями, там де криміналізація поширена, це часто призводить до того, що проститутки та їх клієнти опиняються в небезпеці та стають легкою мішенню для організованої злочинності. Не зважаючи на різноманітність підходів і заходів протидії проституції, сексуальна експлуатація і торгівля людьми залишаються серйозними проблемами в Америці. Згідно з дослідженням Управління з контролю за наркотиками та злочинністю, від 14 500 до 17 500 осіб в США стають жертвами торгівлі людьми щорічно, і багато з них потрапляють в проституцію [4].

Шведська (відома також як скандинавська, північна, нордична) модель боротьби з проституцією – це правова концепція, спрямована на боротьбу з попитом як основною причиною існування проституції. Цю систему було запроваджено у Швеції 1999 року, вона